

SAMARBETSPROJEKT PÅ NÄROMRÅDENA

Med närområdessamarbete avses ett ekonomiskt samarbete som bedrivs i Finlands närområden, och som syftar till att främja goda grannförhållanden och avvärja fenomen som kan ha ofördelaktiga inverknings i Finland. Verksamheten skall också främja Finlands utrikespolitiska målsättningar. Närområdessamarbete har bedrivits allt sedan år 1990. Fram till slutet av år 2002 har Finland stött den ekonomiska och politiska omvandlingsprocessen i närområdena med totalt 1 060 miljoner euro. Över hälften av denna summa, 597 miljoner euro, har överförts till närområdena via statsbudgeten som s.k. donationshjälp. Återstoden av stödet består av beviljade krediter och garantier.

Revisionen inriktades på projekt inom närområdessamarbetet. År 2002 anvisades 15,8 miljoner euro till projektverksamhet i närområdena. Revisionen granskade projektverksamheten ur de enskilda projektens synvinkel. Den viktigaste frågan var att utreda, hur de ministerier som administrerar projekten i närområdessamarbetet har sört för och försäkrat sig om att projektens ekonomi handhas på ett ändamålsenligt sätt.

De granskade projekten avgränsades till miljövard, vatten- och avloppsteknik samt jord- och skogsbruk. Projekten på dessa sektorer avser närmast investeringar och tekniskt bistånd. För den tidsmässiga jämförbarhetens skull uppställdes att projekten skulle vara förverkligade antingen år 2001 eller 2002. Avgränsningen innebar att revisionsmaterialet omfattade 40 projekt, vilka alla granskades.

För koordineringen av närområdessamarbetet svarar utrikesministeriet. Sektorministerierna ansvarar för sin del för administreringen av de enskilda projekten. De projekt som utvalts för revisionen administreras av tre skilda ministerier: miljöministeriet, jord- och skogsbruksministeriet samt handels- och industriministeriet. Projekt som administreras av miljöministeriet emottar mer än hälften av de anslag för projektsamarbete som ges via ministerierna. Också jord-

och skogsbruksministeriet är en betydande aktör i närområdessamarbetet. Handels- och industriministeriets projekt i närområdena är tämligen små.

Vid revisionen konstaterades att en avsevärd del av projekten och de som förverkligar dessa har valts utan konkurrensutsättning, som direkta anskaffningar. Direkt anskaffning är ett exceptionellt förfarande som kan tillämpas endast i fall som har definierats i projektverksamhetens förfaringsinstruktioner. De fastställda villkoren möjliggör emellertid direkt anskaffning i så gott som alla projekt. Alternativa former för projekten, deras genomföring och entreprenader har inte utretts tillräckligt. Bristerna i konkurrensutsättningen har gjort det svårt att klargöra hur ekonomiskt projekten har genomförts. I praktiken har det inte kunnat utredas hur skäliga kostnaderna för projekten är.

Vid revisionen observerades också, att urvalssystemet vid projekten inte har varit öppet för nya intressenter. Projektverksamheten har varit beroende av idéer som har framförts av dem som har förverkligat tidigare projekt. Samma aktörer har genomfört flera projekt med samma innehåll. Ofta har projekten utvidgats med nya tillämpningar. Genom att så många projekt har dragit ut på tiden, har på senare år endast några få nya projekt kunnat inledas.

Rapporteringen av de reviderade projekten har varit bristfällig. I vissa fall hade den rapportering som beslutet kräver inte alls tillställts ministeriet. Brister har också noterats i projektens dokumentation och arkivering.

Det på kostnaderna baserade system för finansiering som har tillämpats vid de granskade projekten har visat sig vara oändamålsenligt för övervakning av omfattande projekt av entreprenadkaraktär. I synnerhet vid projekt där en underleverantör har svarat för en del av verkställandet, har man inte med en kostnadsuppföljning i efterhand kunnat försäkra sig om att pengarna har använts ändamålsenligt. Revisionen ger vid handen att sådana större entreprenadprojekt bättre kunde genomföras med upphandling eller som verkställande under s.k. totalt ansvar. Härvid kunde man i övervakningen av projekten koncentrera sig på att säkerställa kvaliteten hos projektet, i stället för att enbart följa upp dess utgifter.